

Księgi powstałe po 1945 roku

Po 1945 roku Akta Stanu Cywilnego tj **akta urodzeń, małżeństw i zgonów** prowadzone są przez świeckie urzędy stanu cywilnego (przy urzędach gmin i miast), bez względu na wyznanie i do tych właśnie USC trzeba zwracać się o dokumenty stanu cywilnego.

Dokumentem urzędowym jest odpis do uzyskania w dowolnym **urzędzie stanu cywilnego** w Polsce, także za pośrednictwem e-PUAP (bez wychodzenia z domu) – dla osób uprawnionych. Dotyczy to także dokumentów towarzyszących ASC (odpisy, pisma, etc)

<https://www.gov.pl/web/gov/uzyskaj-odpis-aktu-stanu-cywilnego-urodzenia-malzenstwa-zgonu>

Reguluje to ustawa Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (wraz z późniejszymi zmianami) oraz orzecznictwo.

Na 24 lutego 2020 roku ustawa wraz z informacjami o aktach wykonawczych do pobrania <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20140001741>

Księgi religijne (tj dokumentujące zdarzenie religijne: chrzty, bierzmowania, małżeństwa, msze pogrzebowe, ew. pochówki) prowadzone i przechowywane są **w parafiach i zarządach cmentarzy**.

Tam należy się kierować dla uzyskania potwierdzenia ww zdarzeń (np. sakramentów), gdy jest to potrzebne dla celu religijnego.

W przypadku braków w dokumentacji z danej parafii, to parafia kontaktuje się z archiwum celem ustalenia procedowania. Pomocne może być przesłanie do AAW zaświadczenia od proboszcza o brakach w księgach, ale nie do uzyskania dostępu do archiwalnej kopii ksiąg przechowywanej w AAW, a do uruchomienia procedury uzupełnienia braków w księgach parafialnych na miejscu. Księgi przechowywane w AAW z tego okresu są wtórnymi, służącymi do wewnętrznych uzupełnień archiwalnych, badania ew. niezgodności i nie są podstawą do wydawania zaświadczeń, odpisów etc.

UWAGA! Dokumentacja powinna być w rodzimej, istniejącej w dacie zdarzenia parafii. Jeśli erygowana w np. 1990 roku parafia obejmuje swym terenem obszar istniejącej w 1950 roku, to zapis o zdarzeniu z 1950 będzie w parafii istniejącej w 1950 roku, nie w powstałej w 1990.

Archiwum Archidiecezjalne Warszawskie nie posiada ksiąg urodzeń, małżeństw, zgonów w rozumieniu Prawa o aktach stanu cywilnego wytworzonych w 1946 roku i później.

Księgi religijne (chrzty, bierzmowania, małżeństwa, msze pogrzebowe, ew. inne) wytworzone po 1945 roku przechowywane są w kancelarii parafii, która je wytworzyła,

Lata 1826 - 1945:

Księgi stanu cywilnego, wyznaniowe, prowadzone **od 1826 roku** w dwóch egzemplarzach. Jeden z nich poprzez archiwum sądowe i cywilny urząd stanu cywilnego trafił do dzisiejszego Urzędu Stanu Cywilnego, a z niego po około 100 latach (nie wcześniej niż po upływie 80 lat) do archiwum państwowego. Aneksy do małżeństw (allegaty) prowadzone w jednym egzemplarzu są przechowywane tylko w USC bądź AP.

Ten, przechowywany w Urzędzie Stanu Cywilnego bądź Archiwum Państwowym, egzemplarz jest jedynym źródłem urzędowych dokumentów i dla uzyskania

- odpisu aktu urodzenia z okresu około 1920-1945,
- odpisu akt małżeństwa z okresu około 1920-1945,
- odpisu aktu zgonu z okresu około 1920-1945,
- kopii potwierdzonej aneksu do małżeństwa z okresu około 1920-1945
- możliwości wykonania kopii aktu z ww zakresu należy kierować się do **urzędu stanu cywilnego**.

Sieć archiwów państwowych (dla terenu Archiwum Archidiecezjalnego Warszawskiego będzie to Archiwum Państwowe w Warszawie, wraz z oddziałami) otrzymuje księgi z Urzędów Stanu Cywilnego (wszystkich wyznań) po:
nie mniej niż 100 latach od zamknięcia najmłodszej księgi urodzeń w fizycznym tomie,
nie mniej niż 80 lat od zamknięcia najmłodszej księgi małżeństw w fizycznym tomie,
nie mniej niż 80 lat od zamknięcia najmłodszej księgi zgonów w fizycznym tomie.

Aneksy do małżeństw (dokumenty zbiorowe, allegata) przekazywane są na ogół wraz z księgami małżeństw.

W USC lub archiwach państwowych znajdują się też czasami jedyne zachowane egzemplarze ksiąg ASC z okresu 1826-1945. W przypadku braków (np. na skutek zniszczeń wojennych lub podobnych w skutkach) w dokumentach USC przejmował egzemplarz „niesądowy”, parafialny. **Z końca XIX wieku oraz okresu 1901-1945 nie należy oczekiwać więcej ksiąg niż jest w archiwum państwowym lub USC.**

Z wcześniejszego okresu (orientacyjnie 1826-1875) zdarza się, że zasób AAW skutecznie uzupełnia brak z zasobu AP. Bywają (choć rzadko) roczniki które są jedynie w AAW. Ich kopie znajdują się w serwisie PTG www.genealodzy.pl (patrz dalsza część opracowania).

Także dla okresu od 1826 do ok. 1920 roku, dla celów urzędowych (spraw spadkowych i innych) dokumentem jest księga przechowywana w państwowym zasobie, tj jeśli nie w Urzędzie Stanu Cywilnego, to potwierdzona kopia z archiwum państwowego przechowującego księgi, w przypadku opisywanego terenu – Archiwum Państwowe w Warszawie (wraz z oddziałami).

Strona AP w Warszawie

<https://warszawa.ap.gov.pl>

Jeśli zdarzy się sytuacja konieczności uzyskania potwierdzonej kopii ASC, a nie ma księgi stanu cywilnego w zasobie AP z okresu 1826 do około 1875 proszę przed wizytą w Archiwum Archidiecezjalnym Warszawskim skontaktować się z pracownią naukową AAW celem uzgodnienia wymaganych dokumentów do realizacji zamówienia potwierdzonej kopii.

Na 24 lutego 2020 roku koszt takiej potwierdzonej kopii to 30 zł, a formularz zamówienia dostępny jest pod adresem:

<https://archiwum.mkw.pl/zasoby/Wz%C3%B3r%20zam%C3%B3wienia%20AAW.pdf>

Kopie ksiąg stanu cywilnego on-line

(urodzenia/chrzty, małżeństwa, zgonu, aneksy małżeństw) z okresu po 1826 roku z terenu archidiecezji warszawskiej dostępne są bez ograniczeń, bez konieczności rejestrowania się, logowania, opłat w serwisie Polskiego Towarzystwa Genealogicznego (PTG) www.genealodzy.pl

METRYKI.GENEALODZY.PL

<http://metryki.genealodzy.pl>

w szczególności

<http://metryki.genealodzy.pl/metryki.php?op=pw&wo=MZ>

POCZEKALNIA.GENEALODZY.PL

<http://poczekalnia.genealodzy.pl/pliki/>

w szczególności:

<http://poczekalnia.genealodzy.pl/pliki/AA-Warszawa/>

<http://poczekalnia.genealodzy.pl/pliki/AP-Warszawa/>

<http://poczekalnia.genealodzy.pl/pliki/AP-Grodzisk/>

w tym

http://poczekalnia.genealodzy.pl/pliki/AP-Warszawa/USCWarszawa_JeszczeNieWAPW/

http://poczekalnia.genealodzy.pl/pliki/AP-Warszawa/_Oddzial_GrodziskMaz/

zawiera m. in.

zdjęcia wykonane przez Polskie Towarzystwo Genealogiczne (w tym we współpracy z AAW)

kopie przekazane do publikacji Polskiemu Towarzystwu Genealogicznemu

indeksy osobowe wykonane na podstawie wyżej wymienionych

przydatne pomoce (opisy, mapki, inwentarze, spisy)

oprócz indeksów w Metryki.Genealodzy.pl (dostępnych także przez geneszukacz.genealodzy.pl) potężną bazą indeksów osobowych powstałą dla odszukania zapisu w księgach metrykalnych jest

GENETEK.A.GENEALODZY.PL

<http://geneteka.genealodzy.pl>

w szczególności:

<http://geneteka.genealodzy.pl/index.php?op=gt&lang=pol&w=71wa>

<http://geneteka.genealodzy.pl/index.php?>

[op=gt&lang=pol&bdm=B&w=07mz&search_lastname=&search_name=&search_lastname2=&search_name2=&from_date=&to_date=](http://geneteka.genealodzy.pl/index.php?op=gt&lang=pol&bdm=B&w=07mz&search_lastname=&search_name=&search_lastname2=&search_name2=&from_date=&to_date=)

również dostępna bez ograniczeń w postaci opłat, logowania, rejestracji i innych pozatechnicznych uwarunkowań.

Wyżej wspomniany serwis utrzymywany jest dzięki darowiznom bez dotacji, środków państwowych etc

<https://genealodzy.pl/tpay/donacje.php>

Jedynym ograniczeniem jest ochrona danych osobowych realizowana przez cezurę czasową (data wytworzenia dokumentu; czas który upłynął od jego powstania) oraz chęci i możliwości uczestników projektów. Priorytetem przy wytworzeniu i publikacji kopii z ksiąg AAW było umożliwienie zapoznania się z informacjami co oznacza, że kryterium było m. in. nieistnienie i niedostępność kopii przechowywanych w Archiwum Państwowym / Urzędzie Stanu Cywilnego/ innych otwartych serwisach (w tym www.szukajwarchiwach.pl). Zdarza się, że mogłaby być dostępna kopia ksiąg z zasobu AAW, której nie ma w serwisie (lub w ogóle nie ma kopii cyfrowej), a odpowiednik (drugi egzemplarz) został udostępniony. Zapraszamy do prac przy tym zakresie.

Z Archidiecezji Warszawskiej, na mocy porozumienia PTG z Kurią Metropolitalną Warszawską i Archiwum Archidiecezjalnym Warszawskim, dzięki zgodom proboszczów - dysponentów ksiąg i wykonanej pracy członków i sympatyków PTG znajdują się także kopie ksiąg spoza zasobu AAW oraz takie, które w czasie fotografowania nie były w zasobie AAW, a teraz są. Zdjęcia z metryki.genealodzy.pl, poczekalnia.genealodzy.pl, a nieobecnych w zasobie AAW ksiąg nie będą potwierdzane w AAW - uwierzytelniona kopia może być wydana w AAW tylko z tego co AAW posiada)

Rok 1825 i wcześniej:

* okres 1808-1825 i ASC prowadzone w tych latach przez cywilnych urzędników stanu cywilnego (czasami byli to proboszczowie) dla wszystkich wyznań

* księgi kościelne sprzed 1825 roku

były priorytetowo fotografowane i publikowane w serwisie PTG www.genealodzy.pl
i nadal będzie to zasadą

Poza nielicznymi przypadkami, (np. gdy w zasobie AAW jest nie księga a jej opracowanie) z trudnymi do ustalenia prawami autorskimi, całość jest dostępna w serwisie PTG.

Księgi z zasobu AAW niedostępne on-line

Poza wspomnianymi wyżej przypadkami opracowań ksiąg (maszynopis), przypadkami dostępnych egzemplarzy z zasobu państwowego, gdy nie starczyło sił i środków do wytworzenia i publikacji drugich kopii z AAW (ASC, okres po 1807 roku), części zasobu sfotografowanego przez wolontariuszy AAW poza umową PTG-AAW na miejscu w Archiwum Archidiecezjalnym Warszawskim znajdują się kopie materiałów z ograniczonym dostępem, głównie.:

księgi urodzeń 1920-1945

księgi małżeństw 1940-1945

Jak już wyżej wspomniano – dostęp materiałów chronionych cezurą czasową (w 2020 roku z lat 1920/1940-1945) powinien być realizowany poprzez Urzędy Stanu Cywilnego.

W celu pozyskania informacji (nie dostępu do pełnych ksiąg) w szczególnych przypadkach, które ustawa Prawo o ASC pomija, a w których jest możliwe udostępnienie z zastosowaniem ochrony danych osobowych należy dostarczyć odpowiednie dokumenty do AAW: np. w celu uzyskania informacji z aktu urodzenia z 1920 roku krewnego bocznej linii, który zmarł bezpotomnie – wykazać pokrewieństwo i fakt zgonu.

To rozszerzenie (w stosunku do Prawa o ASC) potencjalnej możliwości uzyskania informacji, przy pełnej ochronie danych osobowych (czyli żyjących) i pozostałych praw wynika m. in. z respektowania prawa do informacji (w tym informacji o rodzinie), tradycji i historii, wspierania działań poszukiwań i opisanie historii w tym okupacji lat 1939-1945 i nawiązuje do poprzedniej ustawy o ASC, która dawała obywatelowi takie możliwości – za zgodą kierownika USC. Zaowocowało to pewną ilością prac poświęconych historii Polski, historii rodzin, indywidualnych losów – także powstałych na podstawie zasobu archiwum warszawskiego USC.

Każda sprawa z tej kategorii rozpatrywana jest indywidualnie i każdorazowo wymaga zgody AAW na podstawie przedstawionych dokumentów.

AAW nie wykonuje kwerend patrz pkt. 7:

https://archiwum.mkw.pl/pracownia_e.html

a księgi, z uwagi na ochronę, nie mogą być udostępnione w całości - stąd konieczność zgromadzenia i analizy materiału samodzielnie przez kwerendzistę przed wizytą.

Wersja wstępna, szkic do oceny i zmian na podstawie uwag archiwum i użytkowników

24 lutego 2020

Włodzimierz Sroczyński